

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

B.L. – Extractor probe

I: În primul rând aş dori să vă mulţumesc că participaţi la proiectul nostru cultural

R: Mi-a făcut plăcere să vin

I: Şi noi ne cunoaştem, ne cunoaştem de multa vreme, aşa-i?

R: Păi vreo 20 de ani, ceva de genul ăsta

I: (...) Profesiile părinţilor dumneavoastră sau a rudelor apropiate erau legate de minierit?

R: Mama casnică, tata poştaş...o fost subofiţer, plutonier mai bine zis până în anii 58 şi o venit un ordin de la prietenii noştri sovietici că s-o redus armata română foarte mult şi o trecut în rezervă şi o lucrat aproape 2 ani la mina de fier de la Iacobeni, judeţul Suceava. Asta e singura legătură care...din partea familiei şi a mamei şi a tatei care a lucrat în minierit.

I: În ce an aţi terminat liceul?

R: În 77

I: Aşa...v-aţi specializat pe...ce specializare? Sau era liceu

R: Liceul 5 ani se făcea atunci, liceele de specialitate, electromecanică

I: Electromecanică minieră deci...

R: Minieră, da. Am învăţat ce-am învăţat în...nici o siguranţă nu ştiam pe vremea terminării liceului să pun la bec sau la tabloul de comandă, mi-era frică de curent, ca de dracu...da...am ales electromecanica mai mult din partea tatei „Bă, nu trebe să tragi tu la, cum se spune...la...”

I: Sapă

R:...la sapă...da...o ştiut el ceva ce-o ştiut....

I: Da...Vă leagă ceva de perioada şcolii de aci, vreun profesor, vreo amintire din asta aşa de...

R: Da foarte mult...foarte mult

I: De...de...profesionalism...

R: În primul rând să-ţi spun de domnul director, F., un moţ, o lucrat şi ceva prin mină, n-am...nu ştiu prea multe detalii da...o lucrat şi în mină şi în primul rând aş vrea să vă spun de domnul inginer C. cu care (...) am făcut Exploatări miniere. (...) Avea un cabinet de Exploatări extraordinar de bine pus la punct, clasa era exact ca o formă de galerie şi de acolo am mai învăţat ceva. Niciodată nu ne-a notat, nu ne scotea la tablă sau de astea. Dădea lucrări de control şi în urma lucrării de control, ce scriam pe hârtie, ăsta era sfânt, de acolo înţelegea cam ce ne-o rămas nouă în cap.

I: Da da

R: Și așa ne nota. Au fost și note de 6 și de 7 și de 5. Niciodată nu pune nota 4 (...). Profesorii erau mai liberi, mai conștienți „Băi ăsta dacă...face și face și trece liceul, dacă n-are cap să meargă la facultate, tot mina îl mănâncă”. Pe principiul ăsta se mergea la liceu... În general vorbesc...da...am făcut un pic de matematică serioasă, un pic de limba română, ceva mașini și utilaje miniere...și cam asta eu fost...la atelier aveam o dată pe lună, aveam o săptămână de atelier...cu domnul T. Am ieșit o dată din mină mai repede și am trecut...am coborât la stația, unde era stația de autobus și veneam pe sub gard și zic „Hai să mă duc eu să văd ce mai face fostul meu maistru”. Și-am intrat în...cabinetul lui acolo, alături de atelierul, când m-o văzut...ne-am luat la îmbrățișate, la țucate.

I: (...). Sunteți căsătorit, da?

R: Da

I: Aveți copii?

R: 2 copii, un băiat și-o fată

I: Așa. A îmbrățișat vreunul din ei cariera? I-ai îndemnat să îmbrățișeze cariera de miner?

R: Nu, o fost cam târziu, că era atunci începea minierii să fie...

I: Dar să spunem...într-o societate normală...

R: Eu am dorit enorm...

I: Da?

R: Da. Cel puțin băiatul, că fata...avea alte planuri

I: (...). Sunteți o persoană religioasă?

R: Mmmm....60%...sunt catolic, romano-catolic

I: Așa...romano-catolic

I: V-a ajutat credința în lucru în subteran? Intrând în mină...mai zicei un „Doamne ajută”?

R: Mai rar...îmi făceam cruce totdeauna când intram în galerie...da după aia...Dumnezeu cu mila (...).

I: Și v-ați angajat pe postul de? Vagonetar?

R:Muncitor...vagonetar că asta era..de...vagonetar...

I: Și ați fost repartizat la o echipă, nu?

R: Da, la o echipă, în sectorul Sofia

I: Sofia...Și ați început lucrul efectiv...

R: Și am început lucrul în plin cum se spune, în plin...

I: OK. Cât ați lucrat ca și...efectiv în producție, că pe urmă am înțeles...deci ați lucrat tot acest timp la Săsar, de la angajare până la ieșirea în pensie...

R: 22 de ani, 10 luni și 12 zile. Am lucrat efectiv la loc de muncă, să zicem vreo 5, în jur 5-6 ani, s-o eliberat un post la Topografie minieră (...) am lucrat vreo 3-4 ani am lucrat ca figurant topograf, sau ...așa se zice.

I: Și-ai trecut la geologi?

R: Și în 2000 o fost asta prin decembrie...nu mai rețin exact cum o fost treaba...nu știu dacă era domnul T. atunci...șef sau...dar o venit I. la mine și...umblam cu el în Comisia de recepție și ne-am cunoscut, ne-am împrietenit automat..., „Băi B., nu vrei să vii la noi?”..., „Ba da...cum să nu...păi io-s sătul de topografi”...și imediat s-o făcut transferul, cu...era domnul P. a atunci șef, da domnul P.

I: P.

R: Și m-am transferat de la topografi la geologi și...

I: Nu ți-o părut rău? Că-i mai grea munca de probagiu

R: Nu...nu...nici poveste, nici poveste...

I: Bun...cât ați lucrat ca miner...ce ați...în ce...

R: Ca ajutor miner...nu ca miner

I: V-ați specializat în ceva sau...unde...era cazul?

R: Nu...nu...nu...

I: De la front la construcție

R: Omul din subteran era multicalificat...începând de la betonare, de la pus șină, de la armat...toate calificările trebuia să le ai, trebuia să schimbi o țevă de apă...dacă...până veneam aștia de la...îți venea acru...trebuia să schimbi tu că n-aveai ce să faci că te presa planul și...

I: Ați avut vreo lucrare de care vă amintiți cu...știu eu nostalgie, sau cu groază sau cu...

R: Da...prima...în anul 4 pentru anul 5, alea 6 luni de zile am lucrat la efectiv la înaintare manuală cu lopata...nu erau atâtea utilaje, vorbesc de Rocomane pe vremea aia erau 1, 2 sau 3, atunci începuse să apară și după ce am eliberat din armata am mai lucrat tot la înaintare manuală da prea puțin timp că s-au băgat Rocomanele și nu am avut nici o problemă.

I: Așa, da...

R: Erau doi prieteni buni, doi localnici din satul Săsar, cu ei am lucrat prima dată și cu doi foști colegi de-ai mei de școală, de liceu...am lucrat la orientare manuală...și după aia, după modernizare, am trecut la înaintare cu Rocomanul, la betonare, în suitoare...o să-mi aduc aminte mereu de un miner, A. D. și...trebuia să armăm, trebuia să facem tropanele pentru susținere și mă trimitea jos din front și no...de două trei ori tăiam tropanele, cu metru...îmi arăta cum să fac...eram cam pe la vreo 30...35 de metri înălțime pe Poprad tot la 94, la ieșirea...a doua

ieșire afară, o să-ți spun și despre ieșirea afară și...no du-te...am luat măsura cu reofor....„No du-te jos și taie tropanul”...m-am dus jos, l-am tăiat, când am venit cu el sus a pus....„Prea scurt”....„Du-te jos și taie altu”....m-am dus jos, am tăiat altu....„Prea lung”....m-am dus până sus, l-am cărat sus...era de-a gata, era destul de greu...aveam putere, băteam un cui de 200 în lemn și îl căram sus...no...du-te jos, taie altu...erau...atuncea erau materiale...am tăiat unu la fix „No vezi, uite așa se-nvață minerit”... Am tăiat cu el o dată, de două ori, de vreo trei ori până am văzut care-i treaba...erau săcurile alea înguste...ascuțite și...ba tăiam 4-5 centimetri...picamer n-aveam ca să facem găuri de pilugă ca să potrivească...deci nu puteam să... cu armătură dedesubt, adică cu scândură cum băteam...da omu o vrut să mă învețe minerit și...n-am suduit că...eram nervos pe capul meu...nu pe el...da am înțeles care o...unde-o bătut...și...

R: La început, la betonare, mi-i s-o părut greu, c-am trecut de la înaintare, la beton...bolțarul avea vreo 22 și jumătate de kilograme...da...era mai greu...cu...cu...bolțarii până închideam inelul de betonare, dar la un moment dat după câteva luni de zile îl luam c-o mână și-l zvârleam sus...îl aruncam sus...stătea sus și să închidem inelul

I: OK. Apoi ați trecut la departamentul geologic ca și probator

R: Extractor probe

I: Extractor probe

R: Mai pe românește probagiu, mai pe înțelesul românului...

I: Așa...ne puteți povesti o zi obișnuită din viața unui probagiu la Săsar? De când pleca de-acasă și până se întorcea...Trezirea la 4 jumate

R: La 4 și jumătate că la 5 și 10 cel târziu la 5 și un sfert aveam autobuzul de la 100 de metri de...ăsta...mergeam la masă...

I: Masa caldă de la intrare

R: Masa caldă de dimineață, da...mergeam repede în vestiar, ne schimbam și ne întâlneam toată gașca, începând cu șefii la moară...și acolo

I: Moara însemnând stația de prelucrare a probelor

R: Moara fiind...prelucrarea probelor care le scoteam noi din mină și acolo primeam indicații...e nevoie acolo, acolo, acolo...la metru cutare, abatajul cutare și..orizontul cutare. Ne pregăteam...sacii, aveam...da sacul în care puneam sculele, aveam 1-2 țâncuși, ciocan, saci goi pentru luat probele și prelata...și umblam la locurile de muncă și încercam...nu că încercam....aaa...unde era zona de abataj nu prea făceam noi șlițuri...că....

I: Șliț însemnând acel șanț

R: Da, acel șanț de 5 adâncime și pe 10 de lat..da...luată pe lățimea filonului

I: Totul...să menționăm, din țâncuș și din ciocan, deci din daltă și ciocan

R: Numai din țâncuș și din ciocan

I: Manual totul...

R: Da...la Borzaș, unde era...cum se spune un conglomerat, cum...

I: Masiv, un zăcământ masiv

R: Masiv, da...acolo făceam zeci de metri în câteva luni de zile de șliț, era un metru de lungime și o treaptă era mai sus, una mai jos...una treaptă mai sus...acolo am...

I: Pentru a se putea evidenția fiecare probă în parte

R: Da...ca să se evidențieze fiecare probă în parte...erau înaintări cu filon de 20-30-40-50 de centimetri, luam și de acolo din...la câțiva metri luam chiar din front dar după ce se termina înaintarea, se termina și filonul, făceam șlițuri...era mai ușor unde era...unde cuarțul nu era atât de compact...unde era compact ne trebuia...un schimb pentru 2 șlițuri să le facem standard...5 pe 10 și...

I: Da mai mult de care era? În rocă extradură cam cât trebuia să faceți într-un schimb? Un șliț de...

R: Aaaaa...

I: Un metru și un pic

R: Un metru...la rocă dură atâta era...cam așa

I: Cam atât trebuia să faceți în opt ore da...8 ore mă rog

R: Nu nu, 6 ore...în 6 ore, da...cam așa era...

I: Roca cădea pe prelată, nu?

R: Roca cădea pe prelată, o amestecam bine în prelată și luam de acolo...cam în jurul 1 kg, un kilogram și jumătate, și două kilograme de asta...de minereu și îl duceam afară și...

I: Puneau în sacii ăia pregătiți

R: Da puneam în sacii ăia pregătiți special pentru...erau saci de pânză, nu erau prea durabili...cărai de 2-3 ori rocă dintr-aia, se rupeau...da aveam cum se spune suficientă...material pentru fabricarea sacilor...nu noi făceam sacii, îi aducea de la ceva croitorie...da...vreau să zic că în Dealul Crucii pe Cioara 2...se mergea cu înaintarea și noi veneam din spate cu șlițurile...acuma nu vreau să mă laud, dar în locul unde făceam eu șlițul...la prima probă pe care am scos-o afară și o prelucrat-o...nu știu dacă-ți aduci aminte...o cam explodat Biroul geologic și m-o întrebat, că el răspundea de Dealul Crucii atunci de Valea Roșie și...zice..., „Bă da de unde-ai luat” hai să vin cu tine să văd de unde-ai luat...de aici...mai ia un pic...am făcut aproape alătura...imediat am mai luat o probă de acolo...o ieșit și...nu mai rețin exact...mai mult...

I: Adică o probă excepțională, extraordinar de bogată

R: Da, da, 300 și ceva de grame...o aflat și inginerul șef, era P. „Ai de mine...oooo...hai că vin și eu” am mers a treia oară probă...a treia probă iară cu câteva grame, zeci de grame mai

mult...no..de aici pornim abatajul...aaa...asta a fost o pură întâmplare că în rest nu...nu țin minte să fi avut o...apărută concentrație așa de mare în aur în filon

I: Pe ramura H o mai fost chiar acolo în pilierul ăla de jos vreo 200 și ceva de grame de aur pe tonă

R: Pe ramura H?

I: Da 25 Ramura H, Sofia. Da...oricum

R: Da...bine...da io nu știu dacă am apucat la primul...în pilierul de jos...

I: Păi era lăsat pilier... și în pilierul ăla s-o bătut suitorul...

R: Da...da...da...

I: În pilierul galeriei din transversală

R:Da...da...da...

I: Ducea...traversa 25-ul

R: Da...traversa 25-ul..da...da...da...

I: Că o căutat ei acolo în fund ramura H da nu o găsit-o pentru că făceau inflexiuni acolo

R: Da..da...mi-aduc acum...în capătul lui 25...în fostul depozit de exploziv, unde era căldura mare...înspre nord...se mergea cu o înaintare, practic era imposibil să stai în front să ieși probele...și de pe la 20-30 de metri inspiram adânc, luam sacul cu mine, alergam în front...luam o mână de minereu, de pîreag cum spuneam, băgam în sac și fugeam iară afară...ăștia, tovarășii de la aeraj au măsurat în gaură la 70 de grade...

I: 25 ramură B spui

R: 25 ramură B da....

I: Panoul 48

R: Cred că era și o...o ramură a ramurii B

I: Da,da,da era pantalon acolo

R: Așa...cu toate că era...cum se spune...aerajul și aspirant și refulant nu puteai să respiri, dădea o gaură pe...la o jumătate de oră că nu puteai să rezști cu tot aerajul puternic pe care...La călduri mari am lucrat...pe Băița Veche cu B.P. miner...dădeam numa o gaură, perforam un front de suitor în 3 zile...În 3 zile perforam un front de suitor...urcam, dădeam o gaură, repede jos în galerie că acolo...și ieșeam în..în galeria de ocol, care venea de la...de pe Băița Veche și ieșea tocmai la Lainer, era...pe unde ieșeau pline, eram acolo că acolo era curentul foarte puternic și nu era așa cald dar în momentul când ai urcat prima scară în suitor...te lovea Sahara...poate era mai cald ca și în Sahara...aproape aerul era irespirabil și aveam și aspirant și refulant și acolo aerajul, degeaba că nu...

I: Așa luați probele, le duceați la stația de ...de prelucrare

R: De prelucrare da...

I: Ele se măcinau, nu? Și se trimiteau...

R: Se măcinau, se făcea un praf foarte fin ca și...Da, da, erau în multe zile când se adunau foarte multe probe...și, nu dovedea, după ce le băgam în cuptor...

I: Da, la uscat

R: La uscat...foarte bine uscat trebuia să fie...nu dovedea schimbul 1 să facă și...rămânea, veneam eu schimbul 2 sau altu care să terminăm probele

I: De fapt asta era și finalitatea, probele trimise la laborator și analizele pe probe

R: Da, da....aaa...mi-aduc aminte atuncea legat de filonul ăla, de Ciora 2, am mers acolo unde se prelucrau la... numa securizare puternică și-am intrat acolo, mi-o deschis o ușă metalică cu cifru, am mai intrat încă după o ușă așa și am luat probele și le-am adus la Inginerul șef, P., să le vadă și el...rezultatele practic

I:Așa, așa...Ne-ați povestit despre căldurile excesive, alte...alte condiții vitrege în subteran? Praf? Mizerie?

R: Da...praf foarte mult...era mai mult când ne...se duceau trenurile de...pline...de vagoane afară...se puneau și câte 50 de vagoane...Diesecele nu aveau, cum se spune...aveau putere foarte mare dar fiind foarte ușoare trebuia pus nisip sub roți...

I: Pentru aderență

R: Da...și astea electrice care o venit erau mult mai grele dar aveau un ...cum se spune, un...și pe stânga și pe dreapta roților...erau...ca și...rezervoarele la mașină...și acolo se punea prima dată când se urca mecanicul de locomotivă umplea cu nisip, ei...tot praful ăla, când începea să...îl făcea...aproape microscopic, praful ăla de nisip...nisipul din câte știu are și-un pic de cuarț...și un pic de cuarț mai mult...și de multe ori plinele ieșeau înaintea personalului, dacă se pleca din Sofia imediat după ce-o ieșit plinele în fața personalului...începând de la Lainer de la Sofia și până afară aproape că...în vanglu dintr-un capăt în celălalt...cred c-avea vreo 2 metri jumate vanglu ăla

I:Da, da

R: Personalul care stătea în față nu se vedea la lumina lămpii...cel din față cu cel din spate

I: Nici nu mai puteați bate cărțile

R: Păi nu...nu...nu prea....puneam mască, mai puneai ăsta...mai legai o cârpă câteodată, atâta era de gros că...praful...că aproape că nu puteai să respiri...multă...cred că multă lume o făcut silicoză și din cauza asta ...și asta ani de zile la rând, că se mai întâmpla la locul de muncă...rămâneai fără apă, trebuia să tragi tare să faci neapărat planul, perforai pe gol, n-aveai ce să faci...ei și acolo era un praf de...te durea mintea...trebuia să puști...se întâmplau accidente și de genul ăsta...nu era apă...sau mai pușca câte-o conductă principală, până se repara...până nu știu ce...dura treaba asta

I: Da voi, ca probagii, erați mai supuși la a înghite praf decât un miner..

R: Păi...aaaa...o rocă dură cum e cuarțul, putea să fie ascuțit țâncușul cât un vârf de ac...da chiar dacă îl dădeai perpendicular...da nu puteai s-o spargi așa, trebuia să ai anumită înclinare să dai...păi tot praful ăla, tăt în nas ne venea...aaa...poartă mască da...mai ales dacă...unde era și căldura...apoi mai purtai și masca și mai dădeai și în țâncușul cela, apoi renunțai la mască și...inevitabilul ...se producea...înghițeai praf...așa am făcut silicoză în...m-au chemat la stație...la ăștia la...cum îi zice, la...pneumoconioze, că veneau o dată pe an, făceam vizitele, ne făcea vizite și făceam...și-apoi la un moment dat tot fibroză, tot fibroză...dapoi nu m-am mai dus și după vreo câțiva ani de zile...m-au chemat...veniți de urgență la cabinet, era acolo jos la Flotație. Am intrat „Bună ziua”...,„Da de ce n-ați mai venit domnul B. pe la...”...,„Apăi tăt ziceți tăt fibroză, fibroză...am 20 de ani de mină”...ei 20 de ani, da aveam vreo 15 ani...erați 15 ani și ceva...,„De ce nu veniți?” Apoi no...o glumit...au râs și cei din...erau comisia acolo de vreo 5 oameni, era o doamnă și patru bărbați...o scris acolo și ăia, fiecare au semnat, la ștampilat...,„Poftim hârtia”...și așa am făcut silicoză, așa am reușit să mă duc și la băi 5 ani..6 ani de zile la rând

I: Deci ai silicoză

R: Silicoză da

I: Și cum...ți se manifestă? Te simți...?

R: Încep să...trag de două ori aer nu o dată să-ți saturezi plămâni, plus că mai și fumam...da...principalul asta era considerată...adică primele simptome, respirai cam greu, chiar dacă nu erai...chiar dacă erai fumător sau nefumător...durere nu simțeai...pe vremea lui Ceaușescu și încă câțiva ani buni silicoza era considerată o boală profesională...da amu de-o bucată de vreme...boală domnească...ca și durerea de șale la asta...n-are nimica, asta-i durere domnească

I: Bine asta...silicoza era recunoscută ca și o boală profesională...

R: Da....boală profesională

I: Da restul? Reumatismul, eczemele...

R: Ei bine, cizme sparte, obiele ude...apă...primeam cizme o dată la 6 luni....și...dacă mergeai mai ales pe un abataj unde era colțuroasă piatra, mai ales cuarțul e foarte ascuțit, ai călcat o dată cu cizma greșit, una două ți-ai făcut gaură-n cizmă...ei...cum faci? Iei obiala aia pe picior..iei și o pungă și poa să intre apă că doară...proteja punga aia...luam mai ales pungi de la...când se aduce explozivul la locurile de muncă, se scotea dinamita și astralita și rămâneau pungile, și apoi una, două, fiecare se lupta pentru pungile alea că erau mai groase...și țineau vreo două zile

I: Și legate cu sârmă cu...

R: Păi legate cu sârmă...cu reofor darăcă...

I: Cu reofor da...Nu mai spunem de reumatisme și de boale de oase și de spate. Cred că nu-i miner care să n-aibă o problemă cu...oasele...da...

R: Genunchii...șalele și încheieturile...mâinile aici...genunchii, șalele și încheieturile...așa se spunea, ca-m avut prieteni, Dumnezeu să-i hodinească!, aveau „sindromul minerilor”, cum erau galerii...mai ales galeriile de coastă...era foarte rece aerul și în timpul iernii când dădeai drumul la perforator se făcea gheață pe..duzele alea pe care ieșea aerul de la perforator...purtați, nu purtați mănușă...

I: Rămâneai încleștat

R: Îți îngheța mâna și de acolo s-a dezvoltat reumatismul ăsta a degetelor ce se spunea „sindromul minerului”...vara era super la căldură...hai să nu zicea de căldură da...iarna era groaznic, mai ales în zona Sofia, pentru că Sofia avea fiecare orizont avea galerie de suprafață începând de la...

I: Pe Ioan, pe Alexandru acolo o fost frig

R: Da păi la Sofia ieșeau pe la filonul Ioan...la 22 tot pe...pe pârliașul ăla care venea...mai sus de Ioan, la 59 da mult mai târziu s-o făcut...o ieșit galeria de coastă...vai ce filon era acolo...care ieșea înspre ăsta, înspre Frumușaua....strada aia unde..

I: Țighere

R: Pe Țighere...da...acolo am lucrat și pe Țighere la înaintare cu rocomanul

I: Evident că au fost accidente în mină...ai suferit vreun accident?

R: Aaa...vreo două bune...asta o fost în Wilhelm cred că eram cu L., mergeam pe galeria normală până la, la locul de muncă, la 2 Complex, nu mai rețin panoul...lucra M. și cu vreo 20 de metri înainte de a coborî în primul subetaj...s-o desprins o coptură...coptura, după evaluarea noastră...la 100...100 și...până-n 150 de kilograme...norocul meu o fost că...coptura când s-o desprins mi-o venit...pe cască, pe umărul stâng și pe urmă o picat jos...bine mi-am zdrobit buza...mi-am mușcat falca cu dinții....a venit.. „Băi I., băi până-i.... eu nu mă mai duc pe locul ăla zice...uite zice nu vezi cum arată ...arătam de parcă eram ciuruit în gură...și buzele și ăsta...am scăpat ușor cum se spune...Alt necaz...eram în ultimul subetaj pe 7 Complex și eram cu F., cu domnul S. și câțiva din comisie și trebuia să măsurăm lungimea abatajului, eu am mers cu ruleta cu zero înspre fundul camerei...că...7 Complex s-o mânat prin....camere că era oo fost filonul mai ales între 2 și 3 și 3 și 4 era filonul foarte lat...și la un moment dat, pe partea...eu am trecut cu minerul în partea aialaltă să vadă și el unde țin zero că era recepție și la un moment dat am simțit o...o presiune...imediat după presiunea aia de aer o început să se scurgă de sus...de la înălțime...cred că era în jurul a 200 de metri, cam ceva de genu ăsta...o început să curgă ceva firișor...firișoare de ...nisip..de...piatră fină și la un moment dat o venit iarăși un plafon de aer cu presiune, n-am știut ce să facem...eu și cu minerul am reuși să fugim în fundul subetajului și ceilalți au ieșit în galeria principală ...de acolo s-au scurs...nu știu câte tone....dar în 2 săptămâni au încărcat minereu complex numai de acolo....n-o trebui din celelalte abataje

I: Deci undeva sus s-a rupt niște pilieri

R: Undeva...s-o depozitat minereul, că filonul era...celula...ca un ou...orientat cu vârful-n sus....și undeva acolo pe pragul ăla s-o fi rupt și ...da atuncia am avut o...cum se spune...

I: Dacă se rupea și pilierul care susținea...acolo vă prindea pe toți...dacă...

R:...venea atuncea cu copaci cu tot...pentru că s-o mînat în...filonul fiind foarte bogat, s-o excavat pînă aproape de rădăcina pădurii. Ei altă...tot pe 7 Complex...pe capătul sudic...nu...pe capătul nordic da...pe capătul nordic era un suitor și transversala și alt suitor la 50 de metri, poate 60 de metri...și am fost să iau probe de sus din subetajul 2 sau 3, la suitorul de pe partea nordică era și o gură de rostogol, s-o fost oprită un bontoș sau un bolovan mare, ăștia de pe 7 Complex, minerul și cu ăștia au lipit...mi-i se pare că dacă-mi aduc bine aminte 2 patroane....da 1 sigur l-o....ei n-au știut că noi suntem sus în subetaj după probe și am coborât liniștiți, ei erau în transversală și așteptau să bubuie...am pășit ultimul fuștei de pe scară, nu puteai că era strîmt acolo, nu puteai numa...am plecat pe sub vagon; în fine...și când am ajuns în dreptul vagonului amîndoi, atuncea o pușcat, la 3...hai să zicem...da 3 metri....atuncea o pușcat bontoșul...am ieșit...nu știam unde să mă duc, la puț...în colo...după aia o început minierii să-și ceară scuze....„Bă, să nu povestim afară, să nu povestim la șefi că ne omoară ăștia că n-am pus pază”...în momentul unei explozii trebe să te asiguri, să pui pază, în stînga, în dreapta, în locuri pe unde știi că-i circulabil...Ei și am venit afară și i-am spus la...după cîtăva vreme i-am spus la șefu....„Uite mă frate era să ne omoare ăștia acolo!”. Noroc de vagonet că eram aplecați că...fiind umflat mai spre lateral un picuț o trebuit să ne băgăm mai jos și cu sacii ăia așa...drept nu puteam să trecem pe lîngă el că nu încăpeam practic, și asta o fost norocul nostru...

I: Dar accidentele mortale erau frecvente?

R: O fost o perioadă când nu se exista să nu avem 1-2 accidente la Săsar

I: Pe an...

R: Pe an...o fost pe urmă o perioadă de liniște, după aia o început iarăși...noi și Șuiorul bag samă că aveam cele mai multe accidente mortale, pe urmă ne-o lăsat pe noi și o început Baia Sprie...pe urmă s-o liniștit Baia Sprie, o început Cavnicul...

I: Care erau cele mai frecvente? Din ce cauză?

R: Multe...

I: Din ce știi tu așa...nu...

R: Din ce știi io...cred că 70% erau din vina oamenilor, minerilor....se neglija complet măsurile de protecția muncii...din câte am auzit și mai ales pe abatajele astea cu înmagazinare trebuia să pui funie de siguranță și să umbli cu centură...veneau ăștia la golire că se...să niveleze astea cu înmagazinare și se formau clopote...nu aveai centura și cablul de siguranță pus, te duceai...și te făceau ca și carnea tocată...

I: Avea o proprietate roca asta derocată când te înghițea începea să te...

R: Uite așa...eu am pășit-o...am fost pînă aicea prins...pînă aicea prins, mi-o fost suficient...o trebuit să golească din sape și cu mânurile ca să pot ieși afară din ăsta...și tot prostia mea o fost...că eram băgat în vagon și încercam să dau drumu ca să pot lucra cu ranga... încare erau prinși

I: Și și-o dat drumu?

R: Și și-o dat drumu...

I: Și tu în vagon?

R: Da eu eram...noroc c-am fost la marginea vagonului...nu era chiar sub rostogol fix sub el...și până aici...am scos un picior, încă un picior...cizmele mi-o rămas acolo...le-am scos, le-am recuperat până la urmă...am reușit să...să...să golim bascula...erau basculele, atuncea erau...mi se pare că de 1000 sau o fost alea mici de 800 și cred că de 1200 o fost bascula...așa o fost...

I: A fost vreun accident care v-a impresionat în mod deosebit? Bine...fiecare accident în sine îi o tragedie sigur că te influențează...

R: Eram în schimb atunci am fost martor că eu eram în fund la 2 pe 6 Complex, orizontul 2...nu mai rețin acuma orizoantele...

I: Erau și multe

R: Erau....pe toată mina...da...

I: Păi aia zic

R: Da la Sofia nu, acolo începând la Sofia și 1B cum le spunea sectoare, știam de...era 237 și apoi 50 de metri era ușor de calculat...cu toate că Sofia nu...

I: În Sofia era mai dificil un pic că nu erau chiar...

R: Cel puțin pentru Sofia...că 1B-ul avea

I: 50 clar, nu...

R: 50 clar, aici era 237, 294, 322, 359 și 394...era ceva de genul ca la Dealul Crucii...

I: Da, da

R: Ba era numa 20 de metri, ba 30, ba 35, ba ...în fine...da...o fost angajat un...și eu venind de la 3 Complex, se lucra atuncea pe 3 Complex cred că V. bătrânul...vecin de-al nostru de-aici din cartier...de la tine de la bloc peste câmpul ăla...în blocul ăla care îi pe lățimea terenului ăla...și un inginer nou, s-o fost blocată suitorul...adică

I: Gura de la rostogol

R: Rostogolul, în rostogol...era distanță cam de vreo 3 metri, 3 metri și ceva și în loc să meargă pe calea de vizitare, să meargă pe umbletă să vadă pe unde-i blocat să lovească...nu...eu mă bag...o luat și o scos...bag seamă că amândouă scândurile și s-o băgat el în...

I:...gura de rostogol

R:...în gura de rostogol să vadă despre ce-i vorba, că de multe ori dai drumu la apă, apa mai spală și la un moment dat tot își revine sau iei cu două ștofălaie adică două rude lungi le legi laolaltă și pui și...

I: Un pic de dinamită

R: Da și...minereu din Dealul...din Wilhelm mai ales complexul era...se mărunțea foarte ușor...s-o băgat și și-o dat drumu clopotul și l-o făcut carne de piftel...așa l-o scos și afară...pe bucăți...și celălalt...am fost...eram...dragă Doamne în comisia de recepție, în comisia de constatare a accidentului...eram omul cu ruleta...trebuia să mergi, am fost desemnat și tot pe filon, pe Iojica, așa-i spune la suitorul către nu Tropăcel...către Bartoșa...era, se făcea un suitor de aeraj că Bartoșa începea să se dezvolte...și se lucra în...bolțari semirotonzi, era circular suitorul, minerul ... și nu mai rețin cum l-o chemat stătea exact sub suitor, sub locul unde sus se lucra...șefii ăștia mai mari au ajuns la concluzia că nu un bolțar o căzut, că nu se vedea urmă de bolțar...tot din front de sus, de la vreo 70, 80 de metri ...că suitorul avea vreo sută și ceva de metri, nu mai rețin exact cât...de acolo s-o desprins o rocă din tavan și l-o lovit pe bietul miner în cap aici, în umăr și o picat pe urmă jos...practic i-o distrus, după aia am aflat ulterior, că toată partea stângă o fost distrusă...partea dreaptă că ficatul și ...chestii de genu ăsta o fost praf făcute...da...încă erau urme de sânge pe jos...da...în fine...Da...a mai fost încă un accident, lucra un miner din Cheud, un băiat extraordinar...un miner ieșit din comun de harnic și hapsân pe bani și el la Orizontul de bază la Wilhelm...se mergea să se intercepteze un filon de pe Ulmoasa, ceva de genu ăsta...care era transversal, era est-vest, nu nord-sud și mergeau să cerceteze, să caute și...o pușcat mult mai repede și omul s-o dus să vadă cam cum o rupt frontul...s-o băgat în front și n-o mai ieșit de acolo...gazele nu erau ieșite, o inhalat gazele alea și...nu puteam să plecăm din schimb...păi ce se întâmplă? ce se întâmplă? Ia mereți să vedeți măi ce-i baiu...s-o dus maistru, s-o dus acolo...și era mort lângă front...

Alta, ne-o dat găleți ca să merem să scoatem toate crampoanele de pe liniile vechi...și am intrat în Băița Veche acolo s-o mai lucrat...aeraj complet că-i închisă mina afară...și m-am dus hai să zicem în jurul lu 20 de metri și la 20 de metri am început s-o iau razna...L., era mai în spatele meu cu vreo 10-15 metri, cam așa...eu m-am dus pe șina dreaptă, el pe stânga...fiecare cu găleata...și era...acolo era să dau ortu popii...acolo era să...dacă mă apuca și...poate mă observa Lenți mă scotea afară...dacă mai venea și Lenți și picam amândoi...cine ne mai scotea...

Da...o fost accidente de mină din cauza asta...mai ales dacă ai pers pe galerii unde apa era sedimentară de zeci de ani, acolo monoxidul de carbon care se acumulează în nămolul ăla...bine zic...bioxid de carbon sau monoxid de carbon?...monoxid de carbon, da...nu o dată au fost accidente de genul ăsta...ai luat 2-3 guri, 2-3 plămâni zdraveni de ăla .

I: La ce nivel erau câștigurile salariale? Vă puteați întreține familia cu ce câștigați?

R: Eu zis că da...eu zic că da...eram mulțumit...problema era că în comparație cu nivelul nostru de muncă ca probagii, față de topografi și cei de secția „vânturi”, cum le spuneam noi, de la aeraj...noi eram pe locul 3...nu zic...că aveam și ei responsabilitatea lor și ăștia de la secția „vânturi”, și cei de la topografi...dar ei erau cu capul, nu erau cu mușchii...noi aveam...făceam efort fizic și umblam de ne sărea capacele peste tot...Nu știi dacă-ți aduci aminte când am fost noi pe 7 Complex, pe morile alea, ce praf era colo...trebuia să mergem așa ca și...cum să spun...să mimăm mersul...ca să nu stârnim praful ăla ce era acolo

I: Sau pe 26 în fund acolo la Sofia iarăși așa...

R: Sau pe 26...dapoi...uite așa umblam așa să nu stârnim praful...și degeaba că...dacă rămâneai în spate la 3 metri nu te vedeau...cu lanterna...

I: Da...Ce tehnici vechi de minerit, din poveștile bătrânilor, foloseau și n-ați mai folosit voi...n-ați mai...era ceva deosebit sau...tot muncă brută...

R: Eu știu...că în Dealul Crucii era perforajul pe uscat...numai pe uscat...asta până înainte de 1930...perforau uscat...lucra foarte multă lume de la țară, vorbesc și de Maramureșul istoric...erau foarte mulți evrei...ei lucrau cu aur...în Dealul Crucii o fost într-o vreme, așa am auzit...că era control pe vremea aia cu aurul...că exista și aur nativ...o fost în Dealul Crucii la...moroșenii luau gubele alea de lână și le puneau sub filonul care perforau și praful ăla foarte fin...mergeau la evreu acasă...punea evreul o foaie mare de hârtie sau ziare sau ce era atunci și scuturau gubele alea bine și în funcție de cantitatea de praf pe care-o acumulațiUnde stă B., fostul nostru magazioner...eram prieteni foarte buni și l-am ajutat să deștelenească în grădină la el, era o porțiune care nu era săpată...las că facem straturile...zice mă jumătate îs a tale, jumătate îs a mele...hai să...și acolo...pe vremea aia...unde stă...tăť era un evreu și am găsit când am săpat...cum se cheamă...

I: Litargă? Litargă din aia...

R: Erau rotunde din lut cred că...lut...prelucrat

I: Din lut, din argilă pentru topirea bobitelor de aur

R: Așa, așa acolo am găsit câteva dintr-alea da nu...

I: cupe..

R: cupe, cupe...ștoc....au o denumire...

I: Îmi spuneai de cal

R: Da...asta o fost imediat după ce am terminat liceul, după ce am terminat liceul am lucrat vreo 2 sau 3 luni de zile că socru-meu nu prea-mi găsea un loc de muncă...la socru-meu îi plăcea că mă dădea unde se câștiga bine, se câștiga și bine...era muncă da...se câștiga, mai ales în brigada lui G.la 94 la...S...ăsta M...în fine...n-am vrut...ba du-te la curățenie...și mă du-te mă și stai tu acolo cu K.T. l-o chemat, era un moț de prin Apuseni, cam prost...slab de inteligență...și el lucra cu calul, Șoni îl chema pe cal...da.

I: Șoni?

R: Șoni... da... Șoni îl chema pe cal...da...era privilegiat calul, când ieșea afară mâncare discreție nu așa...că omul...calul...lucra și el, mai mergea și cu colivia la 59...

I: Cu calul?

R: Cu calul da...intra în colivie „Hai Șoni...țuric, țuric”...și îl băga frumos în colivie, la 22 îl dădea jos..era ieșirea spre nord la 59 ...da...spre nord...și umbla așa...și-am lucrat...

I: Da el ce făcea? Trăgea vagoane? Ce făcea? Calul?

R: Da...avea 6 vagoane de 800...

I: Pentru el special

R: Pentru el special... dacă... calul simțea... făcea... când se loveau astea...

I: ...vagoanele...

R: ...vagoanele... cum se cheamă legăturile? Lanțuri...

I: Da...inelele alea

R: ...uite ce...lapsus am...și făcea...primul vagon făcea panc, panc, panc, panc, panc, panc....dacă depășea nu trăgea calul...6 vagoane, atâta o fost învățat

I: Atâta trebuia să audă tampoanele alea...

R: Tampoanele și legăturile dintre... dintre tampoane... vai cum le zice...lanțurile alea sau... cu cârlig

I: Ai prins mineritul și înainte de Revoluție, l-ai prins și după...

R: Și după

I: Care erau diferențele dintre? A fost vreo diferență sau trecerea a fost gradată așa nu mai...

R: După Revoluție gândești că nu mai erau atâtea materiale...nu era o aprovizionare corectă...și îndestulătoare pentru oamenii din subteran, vorbesc de...începând de la șine, de la crampoane...dovadă ce am făcut noi, traverse, nu era scândură pentru bandajarea gurilor de rostogol și...

I: Armarea suitorului

R: Da... din ce cauză o tăiat toți plopii de pe la mină? O tăiat și i-o băgat la gater ca să îi ieie să...

I: Știu istoria aia când le-o trimis în mină lemn de plop ud

R: Lemn de plop ud, da...

I: De-și rupeau spatele

R: Unde... câte 2 inși trebuia să dea de sus, 2 inși trebuia să îl țină ca să poți bandaja gura de rostogol... multe... da,da...nu... aprovizionarea după 90 o început încet să scadă până la... până la limită...

I: Da din punct de vedere al profesionalismului?

R: ...tot așa o rămas...

I: Da?

R: Da.... minerul știa una și bună, să tragă prin orice mijloace să își câștige

I: Existența...

R: ...salariul...c a alții erau poate și mai amărâți pe acasă și... aveau o gloată de copii și... nevastă și....

I: Știi legende, superstiții, povești din mină? Frica de întuneric?

R: Apropo de... nu frică de întuneric... șobolanii care existau în mină, mai ales la Sofia, că acolo jos la orizontul de bază era nenorocire de ei... și... zici... mă când vezi că șobolanul fuge... să iese...unde se iese... fuge...să știi că-i pericol că se prăbușește mina sau îi un cutremur sau ceva... era un fel de semnal de alarmă... șobolanii când îi vezi fugind pe galerie... La fiecare Orizont, la orice mină ai fi fost până în 90 erau... serviciul de vidanșor... fiecare orizont avea unu sau două locuri, depinde de mărimea sectorului...cum era Sofia avea și două, toalete na...hai ca să nu zicem veceuri...toalete...și la un moment dat acolo la Sofia spre ieșire, spre Ion ieșire, spre filonul Ion afară, acolo este, era, pe partea stângă era și o toaletă, erau...toaletele... ca-n mină... era unde să poți să stai liniștit, era câte o... un butoi adânc de... destul de mare cam de vreun metru și ceva... unde îți făceai nevoile și o dată pe săptămână sau nu știu la câte zile... venea echipa de vidanșor pe schimbul de noapte și duceau excrementele afară.. .. tre să fiu și mai diplomatic un picuț... la un moment dat se mai glumea, se zicea că..., Bă frate bă.. atâția, atâtea... șobolani îs la buda ceie de pe Sofia vai de mine...da unde? Acolo..."...și acuma să mă ierte domnu maistru B.i că m-am întâlnit alaltăieri cu el, nu l-am întrebat de „A... las că vă scăp eu de ei!” și domnul B. nu știu cum o folosit un patron, o jumătate de patron... și s-o dus și o... o pușcat veceu... buda... n-ai văzut miros, toți pereții... și de acolo că erau breșe numai și acolo o făcut și pereții de pe galeria principală, tot numa de-un excrement... și mirosea... vai... „Să speli și să faci buda la loc că altfel ai belit-o cu noi”...no amu ce să facă domnul maistru B....și-o luat și... o refăcut totul și-o spălat...

I: Ați avut vreodată sentimentul apartenenței de o categorie specială, a minerilor? V-ați mândrit cu faptul că sunteți miner?

R: Păi...da...când ieșeam și prin oraș, mai mergeam la crâșmă zicea lumea „Ia...mă uite aștia-s mineri...mă...aștia-s” și normal că...o laudă dintr-asta și așa gratuită, îmi creștea și mândria și pieptul...eram umflat ca un curcan...da, mai ales la Revoluție...când ne-am întâlnit cu...când am plecat înspre Piața Revoluției, chiar atuncea ieșisem din schimb și era...oare M....sau da era peste pasarela de vagoane la noi aici, mergea la atelier...și o zis „Bă o căzut Ceaușescu!”....„Ce-ai spus?”....„Bă o căzut Ceaușescu!”....„Mereți repede la baie și faceți baie și să mergem în centru să-i luăm de grumaz pe comuniști”...și venind pe Bd. Decebal, din jos venea Filatura, aștia de la unde se făceau oale și blide....Faimarul...și încă câteva întreprinderi de pe acolo veneau și am auzit „Uite vin minerii! No, mereți voi în față!”....și noi după voi.

I: V-a afectat în vreun fel închiderea de mine? Tu ai ieșit în pensie...

R: În 2000, la 1 iunie

I: 2000, deci nu te-o afectat...cu nimica...

R: Am sentiment de...

I: Da ceilalți colegi ai tăi...care au ieșit mai târziu, au fost afectați de închiderea de mine? Zic emoțional...așa...

R: Nu...nu...nu prea....„Să nu văd mina 100 de ani”, „Nu-mi trebe”, „Nu-mi mai trebe nici să aud de ea”...sunt mulți...nu mulți, puțini, exact ca și mine...duc nostalgia vremurilor...cât am lucrat...

I: Da restul nu tare?

R: Dacă ar fi să mă duc acuma în mină, nu cred că fizic aş mai putea să fac faţă, da cunoscând locurile de muncă...cunosc mina ca pe buzunarul meu...mai puţin Valea Roşie, da...şi mai ales când aud imnul minerilor, atuncea încerc să plâng un picuţ da nu pot că n-am...nu mi se deschide...da...mi-i se umezesc ochii...atâta îi de...de...cum se spune...te face chiar să plângi, da eu dacă nu pot ce să fac, m-aş descătuşa un picuţ...da...îmi pare rău, îmi pare rău de mine...o fost vremuri grozave, şi nimeni n-ar fi zis pe vremea când lucram că...a...că...,Dă-o în supărare mină că mă duc în alt...!” nu, nu, nu...poate un 10%, dar restul eram mulţumiţi şi de banii care-i câştigau, erau nemulţumiţi aceia care nu le ajungea un salariu într-o săptămână, că doară...drojdeau...no...ce să faci...asta e...zicea doctorul „Mă, extraordinar de bine să beţi un deţ, mă un cinzeci, un deţ mă de horincă, mă da nu două, nu tri mă, nu jumătate de horincă, nu o lită mă...cate-o sută că aia-i bine şi pentru psihic şi fizic, aşa te mai întremezi.

I:Da....Trecem la un capitol care ne este foarte drag nouă...florile de mină. Ştiu că la Săsar n-au apărut extraordinar de multe sau....a fost mai săracă din punctul ăsta de vedere da ce ştii? Ne-ar interesa tare mult ametistul ăla din Valea Roşie....ştii? ştii despre el?

R: Ştiu cine-o lucrat acolo şi...eu m-am ales cu...asta a apărut într-un suitor, în vreo două sau trei colţuri şi lucrau doi prieteni foarte buni de-ai mei...unu o murit de infarct acu vreo 15 ani, ceva de genu ăsta...bine el o fost coleg, adică coleg...contraschimb cu O., noi îi spuneam I. că era un mititel atâta, numa în suitoare lucra...de când o venit la Săsar 20 şi ceva de ani numa în suitoare...era atâta de mic, robust şi toată lumea îl folosea....aşa avea o...oo...cum se spune...o tehnică...era un as în suitoare...unde...nu măsura de zece ori ca mine când am tăiat ropanele...nu...şi o avut...foarte mulţi ani o lucrat cu un maghiar K...şi ăla fiind şi mai înalt, şi mai solid şi foarte bun meseriaş tot timpul ...o dată sau de două ori pe an era expus la panoul de onoare...na...fiind minerul fruntaş. La 187...o fost un graiţ mai mare acolo, eu nu am văzut o floare de mină întregă...da...cine mi-o spus, o zis că erau de o frumuseţe neîntâlnită...

Ce-o fost mai interesant o apărut pe 7 Complex...era vorba de cuarţurile alea, mai ales cuarţurile alea cu bulă de apă...se exagerează când se spune că îi bulă de...de aer...da nu...aia îi bulă de apă...şi pe urmă o fost ceva calcite faine pe 2 Wilhelm, pe 6 Complex o fost...da nu s-o mers mult pe 6 Complex...era vorba de...mi-i se pare că nici din puţul 2 nu s-o mai ajuns pe 6 Complex, da ştiu că la orizontul de bază şi...mergea în profunzime...calcita roz...am şi eu două bucăţi acasă dar am impresia s-o cam decolorat...de ce oare?

Pe urmă am...o apărut ceva calcite da nu pe zona de Complex, pe zona auriferă 1-2 Wilhelm...mai ales în zona, la Orizontul 4 la Wilhelm, deci ultimul orizont....la colo unde o fost maşină de extracţie...nişte calcite foarte interesante, foarte faine... foarte interesante formele şi...am avut vreo două bucăţele, nu ştiu la cine le-am dat...hexagonal perfect lipite...două aripioare aşa erau...erau mai închise la culoare, cu o dungă albă deasupra...ceva de de...de vis... A apărut foarte multe pe 3 Complex, a apărut un graiţ imens pe 3 Complex...nu pe 3 Complex...în zona unde s-o...exact în zona Puţului 2 de la Wilhelm acolo o apărut un graiţ imens... calcit...mai era şi pirită şi...da în general calcit...foarte puţin cuarţ...exact ca şi na...cum dau complexe da la noi n-o fost aşa bogate în minerale...pe urmă în 3 Complex la Orizontul 2 la Puţul 2 o apărut...o apărut un graiţ pe 2 Complex....ba nu, pe 3 Complex bag seamă, unde o lucrat V. minerul...o nimerit cu suitorul chiar acolo...exact în capăt de panou...graiţu avea

cam în jurul lui 2 metri lungime și pe un metru, un metru și ceva lățime....minerul ăla n-o avut practic ce să lucre...perfora...numai plăcile de calcit jos...pe urmă s-o mers cu armare...un lucru....și-o tras omu acolo ca boieru...norocu de pe lume l-o avut...norocu de pe lume...numa lemne îi trebuia atât, putea să facă planul, dacă stau bine să mă gândesc într-o lună de zile...da omu în fiecare lună mai dădeam 50-60 de metri...50-60 de cm peste plan...aaaa...o stat...o făcut o jumătate de an mai bine...acolo...o fo boier

I: Ce a însemnat pentru dumneavoastră să lucrați în minerit?

R: Eu cred c-am fost născut cu harul ăsta de-a lucra în minerit...nu mi-o plăcut nimic altceva viața asta...mi-o plăcut aviația

I: Din cer...sub pământ...cam mare diferența

R: Ei uite acuma dacă ar fi...nu mă pot uita...dacă mă apropii de un, mă urc pe acoperișul unui bloc de etaju 4 și mă uit în jos...

I: Da...

R: Cred că fac pe mine...așa că stau la distanță, 2 metri, 2 metri și ceva, nu mă...numa așa mă uit și-mi aduc aminte mai ales când lucram în suitoare sau mergeam și probam lucram pe 2 Complex că începuse abataj la etaju 2....și urma aici tropan, tropan, tropan, tropan, tropan, tropan....numa așa...Da, da, da...cel puțin un metru...săream pe tropanul ăla... săream pe tropanul ăla... săream pe tropanul ăla...da cu elan așa...ai Doamne...acuma mă gândesc și sus în front era podul de pușcare și podul de hodină, da podul de hodină era două scânduri cam așa...ca să steie să poată dohăni omul o țigară două

I: Da...ce sentimente vă încearcă acuma? Când rememorați?

R: Parcă s-ar fi întâmplat ieri...cum am spus, mii dor...și...poate cât voi trăi tot la mină o să mă gândesc...mi-o plăcut al naibii florile de mină...da când am fo mai tânăr și-am dat de ele...și-am avut ceva colecție...îmi pare rău că le-am dat...poate multe le-am dat și gratuit

I: Acuma ca și cunoscător al fenomenului mineritului....cu mulți prieten în sistem...credeți că se va mai redeschide mineritul vreodată?

R: Eu nu cred că se va mai redeschide mineritul pentru că-i investiție enormă...dar sunt locuri unde-s....se poate investi...o...foarte ușor...mai ales din complex...și auriferul din Dealul Crucii...eu mă refer la filoanele din Dealul Crucii când s-o excavat Puțul...cum îi spuneam noi Suta și Suta Cinzeci...acolo o rămas filon de 3-4 metri...lățime...o fi ieșit complex da îi foarte mult aurifer acolo...eu când am...când am intrat prima dată pe galeriile...când s-o gătat la primul orizont, hai să-i spunem la Sută...erau gurile de rostogol făcute de pe vremea când ...știu eu la 1900...înainte de 1900...ăsta...stâlpii de rostogol erau făcuți din castan sălbatic, de vreo 40 pe 40 grosime și o luat un miner, nu mai rețin exact cine...avea securea, era nouă...atunci o fost adusă de afară și o luat și o dat cu securea într-un panou de susținere a rostogolului....imediat s-o știrbit...

I: Era pietrificat

R: Probabil...pietrificat...nu cred eu că ar fi rezistat atâta și îi lemn...acolo dacă îți aduci aminte, foarte multă...cum se chema florile alea....este și aicea expusă...

I: Gips?

R: Gips...au scos ăia de la secția „Vânturi”...cu doamna M. într-o veselie...da gipsul nu cred că rezistă la aer tare mult...

I: Nu, nu, nu...deci ăla era secundar și nu rezistă nu...

R: O frumusețe de...

I: Nu...nu ține...

R: Trebuia să-l pui în vid undeva...

I: Unde povestea că băga mâna în văsărâș și scotea și cristaliza gipsu...de jur împrejur

R: O frumusețe da...

I: Dar ăla-i secundar...nu ține

R: Da am văzut mi se pare cu gips...în fine

I: Deci ați mai acorda o șansă mineritului în zonă? Punctual și...unele zone...

R: Pe...vorbesc...cele de la gurile la galeriile de coastă...

I: Deci în zonele superioare

R: Vorbesc de Bartoșa...vorbesc de Valea Neamțului...încă o mai rămas...o rămas pe Valea Neamțului oarece...Bartoșa un singur subetaj s-o mânat și nici acela complet...îs vreu 2-3 panouri acolo...de pe Bartoșa când o început la filonul la primul subetaj eu așa am înțeles....nu știu sadă-i adevărat sau nu...minereul direct în topitorie la Flotație îl ducea...Ei da...cu flori de mină...pe 6 Complex era mult plumbozit. În ele era cuarț piramidal...cu vârfurile hexagonale aproape perfecte...erau care erau mai așa...la doamna Z. i-am adus vreo două cuiburi dintr-alea...am dat din țâncuș și l-am scos...și cu roca deasupra și...Numa trebuia exact pa pânza aia de paianjen care își face paianjenul cuib sub pânză...trebuia să ridici frumos pânzuca aia și să te uiți în cuibul ăla așa era cât o mână și plin de de de...eu am câteva bucăți acuma acasă...am adus o grămadă că luam cu pumnu de acolo...diamant de Maramureș...nu știu unde-o dispărut...ăla nu l-am vândut sigur nu l-am vândut...amu am înțeles că se mai puneau pietre din alea la inele așa...

I: OK. Ce credeți c-ar mai fi de adăugat?

R: Ce să adaug? Șefilor mei care mai trăiesc le doresc în continuare sănătate multă și...viață lungă...și foștilor colegi de-ai mei de muncă care mai trăiesc...tot așa...n-ar fi rău să se mai redeschidă mina dar să fiu stăpân să ajung nu ca să mă bag eu în seamă și...da...să mă duc să le arăt uite aicea...aicea...aicea...le iau cronologic. Mi-ar place. Încă am...am un pic de putere în mine...încă am ...și voință multă...